

вродженого таланту тут недостатньо, потрібний постійний, всебічний, глибокий навчальний процес. Щоб вміти оперувати інформаційними процесами як запорукою розвитку ефективного менеджменту. Зокрема, йдеться про необхідність інформаційної культури та її формування в процесі професійної підготовки майбутніх керівників-лідерів.

Література

1. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навчальний посібник./В.О.Василенко/ - К.: ЦУЛ, 2003.-428с.
2. Дерлоу Дес Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень: Пер. з англ.-К.: Наукова думка 2001.-242с.
3. Завадський Й.С. Менеджмент: Management. Т. 1, Вид. 2-е./ Й.С. Завадський/ –К., Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1998-542с.
4. Кремень В.Г. Філософія управління: Підруч. для студ. вищ. навч. закл./ В.Г. Кремень, С.М. Пазиніч, О.С. Порномарьов. - К.: Знання України, 2007.-360с.
5. Твердохліб М.Г. Інформаційне забезпечення менеджменту: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. /М.Г. Твердохліб/ – К.: КНЕУ, 2002.-224с.

Трач Н.Д., аспірантка

*Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

З усіх галузей народного господарства найбільш радикального і дійового державного регулювання та підтримки для нормального розвитку вимагає сільське господарство. Це зумовлено тим, що, по-перше, дана галузь є життєво необхідною в будь-якому суспільстві й розглядається як пріоритетна при обґрунтуванні перспектив соціально-економічного розвитку країни; по-друге, сільськогосподарське виробництво через існування проблем не може ефективно розвиватися без стабілізуючого впливу держави. На агропромислове виробництво припадає лише 25% виробничих фондів, хоча воно виробляє близько 35% валового внутрішнього продукту. Внутрішній товарообіг продуктів харчування займає до 70% [1].

Потреба у фінансовій підтримці й фінансовому захисті АПК зумовлюється

ЕКОНОМІЧНИЙ БЛОК ДОСЛІДЖЕНЬ

не лише сезонністю виробництва, циклічністю, великим періодом кругообігу капіталу, а й тим, що аграрна сфера дає 90% продовольчих ресурсів держави.

Державна підтримка сільськогосподарського виробництва в Україні має бути спрямована на забезпечення отримання прибутковості виробництва на рівні, що забезпечує розширене відтворення, формування передумов для збереження та комплексного розвитку сільських територій, задоволення потреб населення України в якісних і доступних продуктах харчування, розширення експортного потенціалу країни.

Основними нормативно-правовими актами, що визначають державну підтримку аграрної галузі та с.-г. товаровиробників в Україні, є закони: «Про державну підтримку сільського господарства України», «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 р.», Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 р. та ін.

Згідно з вище вказаними нормативними актами, державна підтримка аграрного сектору України здійснюється за наступними напрямками:

- Цінове регулювання. Після ухвалення у 2004 р. Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» було запроваджено цінове регулювання ринку найважливіших видів сільгосппродукції через уведення мінімальних закупівельних цін (на зернові, насіння соняшнику, тваринницьку продукцію). Для здійснення ефективної цінової політики у 2005 р. було створено Аграрний фонд;

- Субсидії та дотації на виробництво та придбання ресурсів. Для підтримки тваринницької галузі у 2003 р. введено доплати сільськогосподарським товаровиробникам за збереження поголів'я корів м'ясного та молочного напрямку, овець та кіз тощо, у 2004 р. – бюджетні субсидії сільськогосподарським товаровиробникам за продані ними тварини переробним підприємствам. У 2006 р. запроваджено виробничі дотації у рослинництві – бюджетні виплати на гектар зернових, ріпаку, льону. Загалом бюджетна підтримка виробників продукції рослинництва та тваринництва у 2006-2008 рр. (погектарні виплати, виплати на наявне поголів'я та доплати за здану худобу) становила у середньому 1,6-2,7 млрд грн, у 2009 р. скоротилась до 370 млн грн, у 2010 р. – до менш ніж 100 млн грн.

- Фінансово-кредитна підтримка. З 1.07.2012 р. набув чинності Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою»[6], який передбачає надання сільськогосподарському товаровиробнику коштів з державного бюджету у вигляді субсидій для оплати частини страхового платежу (страхової премії), нарахованого за договором страхування. Цей Закон сприятиме розвитку страхового ринку в сільськогосподарському виробництві та дозволить товаровиробникам знизити витрати на страхування сільськогосподарської продукції. Також з 2000 р. надається часткова компенсація процентних ставок на отримання кредитів комерційних банків і здійснення лізингових платежів. Розмір кредитної ставки, що компенсується, максимальний розмір кредитної ставки за залученими кредитами, а також порядок компенсації лізингових платежів визначаються Постановою КМУ «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення фінансової підтримки

суб'єктів господарювання агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів» від 11.08.2010 р.

- Податкове стимулювання у вигляді фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП), а також спеціального механізму сплати податку на додану вартість (ПДВ). ФСП – податок, який сплачують сільськогосподарські товаровиробники, в яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 % загального обсягу виробництва. Спеціальний механізм сплати ПДВ передбачає компенсацію сільськогосподарським товаровиробникам коштів за продані ними переробним підприємствам молоко і м'ясо в живій вазі. У співвідношеннях: у 2012 р. – відповідно 30 % і 70 %; у 2013 р. – 40 % і 60 %; у 2014 р. – 50 % і 50 %. Суму ПДВ, перераховану на спеціальний рахунок, переробне підприємство використовує виключно для виплати компенсації сільськогосподарським товаровиробникам за продані ними молоко і м'ясо в живій вазі;

- Спеціалізована підтримка за окремими напрямками та програмами (розвиток фермерства, кредитної кооперації, рослинництва, тваринництва, підвищення родючості ґрунтів, ведення сільського господарства на радіаційно забруднених територіях тощо). З червня 2012 р. у рамках бюджетної програми «Державна підтримка галузі тваринництва» запроваджено дотації селянам за збереження молодняку великої рогатої худоби: за теля віком від 3 до 5 місяців сільськогосподарські товаровиробники отримують 250 грн, від півроку до 8 місяців – 500 грн, від 9 до 11 місяців – 750 грн за голову. Загалом на дотації селянам за збереження молодняку великої рогатої худоби передбачено спрямування близько 1 млрд грн. Також Міністерством аграрної політики та продовольства спільно з Національною академією аграрних наук України розроблено Національний проект «Відроджене скотарство», який передбачає шляхи і механізми нарощування поголів'я великої рогатої худоби, її продуктивності, обсягів продукції скотарства з відповідним організаційно-економічним, технологічним, технічним та нормативно-правовим забезпеченням.

ЕКОНОМІЧНИЙ БЛОК ДОСЛІДЖЕНЬ

Рис. 1. Класифікація чинників, які стримують створення конкурентоспроможної продукції аграрних підприємств

Допомога держави потрібна в регулюванні конкретних ринків сільськогосподарської продукції, що сприятиме підвищенню ефективності їх функціонування. Насамперед варто на державному рівні розробити Концепцію виведення сільського господарства з тривалої кризи. В основі Концепції має лежати здійснення всеосяжної аграрної реформи і радикальна перебудова економічних відносин на селі, а саме – відносин до засобів виробництва. Вихід із ситуації, в якій перебуває сільське господарство, можливий за умови активного державного втручання держави в перебіг грошово-кредитних відносин та державної підтримки в стимулюванні розвитку цієї важливої для країни галузі, державного сприяння в створенні на науково обґрунтованій основі та розміщенні за зональним принципом великих високотехнологічних підприємств різних форм власності й господарювання з виробництва продукції тваринництва і рослинництва, відродження агроресурсного потенціалу, запровадження на аграрному ринку України тих економічних правил, які діють на ринках ЄС. На основі державної підтримки й протекціонізму в Україні має бути створене ринкове середовище, яке б забезпечувало фінансову самодостатність сільськогосподарських товаровиробників, зокрема шляхом

залучення в необхідних обсягах доступних за ціною кредитних ресурсів для можливості здійснення виробничої діяльності на прибутковій основі.

Згідно із Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України», держава здійснює регулювання гуртових цін окремих видів сільськогосподарської продукції, встановлюючи мінімальні та максимальні закупівельні ціни, а також застосовуючи інші заходи, визначені цим Законом, при дотриманні правил добросовісної конкуренції. За період 2008–2012 р. об'єктами державного цінового регулювання були пшениця, жито, ячмінь, кукурудза, цукор, борошно, молоко сухе, гречка, масло вершкове, горох, овес, просо. Проте встановлені обмеження не зупиняють ріст цін на стихійних ринках, що говорить про неналежне регулювання та контроль ціноутворення.

Отже, державна підтримка сільськогосподарських підприємств вкрай необхідна, однак ряд невирішених проблем відображаються на результатах її діяльності. Тому, перш за все необхідно врегулювати належне фінансування та правильний його розподіл, створити більш сприятливі умови для інвестування з метою акумуляції коштів в пріоритетні сфери діяльності підприємства, удосконалити механізм підтримки кредитування сільськогосподарських виробників, перетворити систему агрострахувань в джерело майнового захисту, регулювати ціни на сільськогосподарську продукцію не тільки сільськогосподарських виробників, а й в ланцюгах посередницьких структур. Тільки за належної державної підтримки в Україні є можливість сприяти розвитку конкурентоспроможності сільського господарства, та сільськогосподарських підприємств зокрема, на міжнародних ринках.

Література

1 Мальшакова С. Б. Що приготував нам Держбюджет-2009 / С. Б. Мальшакова // Баланс-Агро. - 2009. - №2. - С. 17-20.

2. Дем'яненко М. Я. Державна підтримка як фактор забезпечення конкурентоспроможного аграрного виробництва / М. Я. Дем'яненко, Ф. В. Іванина // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 3–9.

3 Чорна Н. П. Модернізація і реконструкція сільського господарства та села / Н. П. Чорна // Інноваційна економіка. – 2010. – № 18. – С. 163–168.

4 Дем'яненко М. Я. Проблемні питання державної політики фінансової підтримки сільського господарства / М. Я. Дем'яненко // Економіка АПК. – 2011. – № 7. – С. 67–75.

5 Калетнік Г. М. Державна фінансова підтримка сільськогосподарських товаровиробників / Г. М. Калетнік, Н. В. Пришляк // Економіка АПК. – 2010. – № 8. – С. 52–55.

6 Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою»

